

Леся Демська-Будзуляк, Тетяна Рязанцева

УКРАЇНСЬКИЙ “ЄВРОКОН-2006”: POST FACTUM

Нещодавно (12—16 квітня) у Києві відбулася значна подія для шанувальників фантастики і водночас знакова для тих, хто намагається спостерігати за повільним, але впевненим входом України у спільний загальноєвропейський простір. Мова йде про 28 Конвент європейської фантастики “Єврокон-2006”, що зібрав у Києві десятки письменників із 30 країн світу. Це досить високий і надзвичайно популярний захід, який щороку проходить в іншій європейській країні. Зараз важко визначити, завдяки чому організатори вибрали саме Україну. Очевидно, не останню роль відіграло те, що українська делегація виборола дві з шести основних нагород на минулорічному Євроконі, що проходив у шотландському місті Глазго. Тоді подружжя Дяченків здобуло титул кращих письменників, а С.Пояркова було визнано кращим художником.

Та коли простежити за географією фестивалю — Чехія, Польща, Болгарія, тепер Україна, можна припустити, що це свого роду культурна підтримка і знак солідарності європейських інтелектуалів. Адже на “Єврокон” традиційно з’їжджаються відомі письменники, критики, видавці, журналісти та шанувальники фантастики з усього світу, щоб познайомитися, а інколи й відкрити для себе культуру іншого європейського народу.

Цього року VIP-гостями фестивалю були американський фантаст Гаррі Гаррісон, який нині мешкає в Ірландії, польський письменник Анджей Сапковський, голова

**Анджей Сапковський
та Леся Демська-Будзуляк**

європейського товариства наукової фантастики Дж.Лаллі, М. та С.Дяченки, харківські письменники Д.Громов і О.Ладженський, відомі як Г.Л.Олді, і автор чисельних та популярних “Дозорів” росіянин С.Лук’яненко. Почесним куратором заходу виступила відома співачка Руслана Лижичко, яка долучилася до фантастики, взявши участь у спільному з дуетом Дяченків літературно-музичному проекті “Лана. Дика Енергія”.

Фестиваль супроводжувався кількома оригінальними й корисними за своєю проблематикою семінарами, як, наприклад, “Міфопоетика і національні культури”, “Культурологічне моделювання у фантастиці”, “Гуманітарні науки та фантастика” і майстер-класами відомих письменників. Надзвичайно цікавою виявилася лекція з історії німецькомовної фантастики й фентезі, а також виставка німецької

НФ-літератури, організована за підтримки Гете-інституту. З розвитком цих жанрів від романтизму до сьогодення київську аудиторію знайомили відомі письменники-фантасти Т.Мільке та Е. Сімон, що представляли, відповідно, західні та східні землі Німеччини. Гості підкреслили, що підтримка Гете-інституту для такого заходу — явище виняткове і знакове, адже ця поважна організація зазвичай має справу лише з проектами в царині “серйознішої” літератури. У межах цієї ж зустрічі виступав і головний редактор угорського НФ часопису “Галактика” А. Немет із розповіддю про еволюцію фантастики як жанру в літературі його країни. До речі, на сторінках “Галактики” друкуються українські автори, зокрема дует Г. Л. Олді.

Піком “Єврокону” для читачів можна сміливо вважати зустріч із патріархом наукової фантастики Гаррі Гаррісоном, протягом якої всі охочі мали змогу поставити власні питання авторові “Сталевого щура” й “Нескоримої планети”. Метр тримався невимушено і дружньо, відповідав із м’яким гумором, а потім героїчно витримав чималеньку автограф-сесію (у черзі вишикувалась хіба сотня шанувальників його таланту).

У межах поєднаного з “Євроконом” Восьмого Київського міжнародного книжкового ярмарку українські письменники й видавці мали змогу ближче зазнайомитися зі своїми колегами в Європі та зав’язати ділові контакти, які, сподіваємося, з часом дадуть свій позитивний результат.

Атмосфера, незважаючи на певні технічні недоліки, була творчою та насиченою. Проте виявилася, радше загострилася, одна суттєва проблема. Ідеться про майже цілковиту відсутність українських письменників на європейському ринку, хоча вони не поступаються, а інколи й перевершують своїх західних колег. Маємо на увазі банальні технології входження літературних текстів у книжковий простір інших країн. Тривала ізоляція України від європейських країн лише сприяла цьому технологічному невігластву. Незнання мов, невміння знаходити контакти з іноземними видавництвами, а часто-густо занижена чи завищена самооцінка, не давали змоги відверто запропонувати свою творчість іншим і призвели до того, що у світі Україна існує майже як та безголоса царівна — мовчазна й нецікава. Хочеться навести позитивні приклади Марини та Сергія Дяченків, Ю.Андруховича, О.Забужко чи С.Жадана, але це радше ті винятки, що підтверджують загальне правило. На цьому тлі приємно відзначити високий рівень філологічної підготовки “пересічного читача”: на зустрічах з іноземними письменниками українська аудиторія продемонструвала добре знання мов, і запитання й ремарки із зали досить часто озвучувалися цілком пристойною англійською.

Книжковий ярмарок також був позначений серією заходів, найцікавішим з яких, мабуть, стала прес-конференція українських письменників “Акція-натяк’2006 — Рік української книжки в Україні”. Але на відміну від “Єврокона”, поєднання двох таких серйозних і самодостатніх подій в одну призвело, на нашу думку, до того, що українська книжка стала тінню для свята книжки чужої.

Поза тим постійно виникало відчуття, що ті, хто організовує Київський книжковий ярмарок, нічого спільного, принаймні духовно, із книжкою не мають, адже для книжкового ярмарку були застосовані ті ж самі технології, що й для продажу одягу. Й особливо це дивує за наявності численних прикладів, як слід проводити такі ярмарки. Не треба йти далеко, хоча б до Львова, де дні книжки стають водночас днями національної культури та національної самоповаги. І нічого важливішого для львів’ян та гостей міста в цей час

Виступ М.Г.Жулинського

Автори поряд із Хелен Детлоу (друга ліворуч)

нема. Усі найкращі зали міста відходять у розпорядження книжкового ярмарку. Зустрічі з авторами, презентації та автограф-сесії відбуваються як продумана політика для зміцнення національного книжкового ринку. Утім, сумні враження розчиняються хоча б при спогаді про влаштоване цього разу “Видавництвом Старого Лева” “велике чаювання з алігатором” (алігатор був справжнісінький, чай теж).

Що дійсно тішить, так це кількість відвідувачів. Коли пригадуєш ярмарок шестирічної давнини — кілька книжкових обдертих стендів та напівпорожні коридори — і порівнюєш із сьогоднішніми чисельними, яскравими стендами, юрбою потенційних читачів, які не лише розглядають, а й купують книжки (у тому числі й зовсім недешеві!), а також із тією певною неповторною атмосферою духовної радості, яка, попри все, таки присутня на цьому ярмарку, розумієш — усе було даремно.

Переможці “Єврокону-2006”

Найкращим у Європі письменником-фантастом визнано Генрі Лайона Олді (псевдо харківських митців Олега Ладиженського та Дмитра Громова).

Найкращий дебютант-українець — Сергій Слюсаренко.

Найкращий промоутер — Володимир Борисов (Росія).

Найкращий видавець — Хекате (Латвія).

Найкращий перекладач — Аста Моркуніене (псевдо — Аніта Капочюте) (Литва).

Найкращий художник — Роберт Одегнал (Угорщина).

А найкращий науково-фантастичний часопис “Мир фантастики” (Росія).

Почесну нагороду “Європейський Гранд-Майстер” отримали Гаррі Гаррісон та Аркадій і Борис Стругацькі (Росія).

* * *

Марина Дяченко, почесний президент “Єврокону”, Україна.

“Такої кількості гостей, такої цікавості до книги, як це було три дні тут, останнім часом я не пригадую”.

Томас Мільке, організатор першого “Єврокону”, Німеччина: “Я би назвав свою книгу “Сварог”. Точніше — “Моя подорож зі Сварогом”. І там би я описував не майбутнє, а те, що відбувається наразі в Україні, те, що я бачу в Києві. Бо це — найфантастичніша, найсюрреалістичніша ситуація. Іноземці не розуміють — і я сам не збагну, що таке Україна. Це абсолютно інша, містична і дуже дивна планета”.

Роберто Квалья, Італія: “У нас частина людей бачить Україну як частину Європи, решта — як частину Росії, а я би написав футуристичний прогноз про Україну як частину великої євразійської спілки, більше того — як центральну, ключову її частину, джерело невичерпної духовної енергії. І це, певне, зовсім не фантастика”.

Олег Ладиженський (Генрі Лайон Олді), Україна: “Ми не так давно дописали фантастичний роман, він має назву “Тирмен”, там дія закінчується в 2008 році. І ви знаєте? Там в Україні все впорядку”.

Наступний “Єврокон-2008” відбудеться в Москві.

В.Л.

